

ISSN 2411-4758 (Print) 2518-1602 (Online)

Native word in ethnocultural dimension, Drohobych, Posvit, 2018, pp. 16-27.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2018.140889>

УДК 811.161.2'282

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ В ГОВІРКАХ У СВІТЛІ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЙ З ПРОЕКЦІЄЮ НА АРЕАЛ ПОКУТТЯ

Оксана ГАВАДЗИН

*кандидат філологічних наук, провідний фахівець Інституту
українознавства, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», (Україна, Івано-Франківськ), fil-oks@ukr.net
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7697-4800>*

Research ID: N-1624-2018 <http://www.researcherid.com/rid/N-1624-2018>

*Статтю подано до редколегії / The article is submitted to the editorial board:
20.08.2018*

Статтю опубліковано / The article is published 15.11.2018

У статті досліджено теоретичні питання вивчення динамічних процесів у говірках. З'ясовано основні підходи наявні в мовознавстві з питань динаміки і статичності у діалектах. Розкрито стан дослідження ареалу Покуття. Окреслено перспективи вивчення діалектної мови Покуття. Визначено місце говірок Покуття в дослідженні динамічних процесів в українських діалектах.

Ключові слова: динамічні процеси; говірка; діалектне мовлення; атлас української мови; ареал Покуття.

DYNAMIC PROCESSES IN THE CONTROL OF THE LIGHTING OF LINGUISTIC STUDIES WITH THE PROJECTION ON THE AREAL POKUTTIA

Oksana GAVADZYN

*Candidate of Philology, leading specialist of the Institute of Ukrainian
Studies, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
(Ukraine, Ivano-Frankivsk), fil-oks@ukr.net*

The article theoretical questions of the study of dynamic processes in conversations are researched. The basic approaches available in linguistics are dynamics and statics in dialects are elucidated. The state of the Pokuttia's rigorous study is revealed. The

prospects for studying the dialect language of Pokuttia are outlined. The place of the Pouture dialects in the study of dynamic processes in Ukrainian dialects is determined.

The study of dynamic processes in modern speech communication is relevant and multifaceted. Dialectologists are interested in the causes, directions, pace of change in conversations.

The existence of dialectal speech in oral form complicates the manifestation of the patterns of changes in the dialect, as the dynamic is manifested by spatial layers and individual characteristics, non-coding of speech, the complex history of each dialect and the society, which uses the appropriate dialect, which increases the attention to extra-language factors in the formation and functioning of dialect.

In the description of speech dynamics, in particular dialect, a special technique was developed: phonological, morphological and lexical oppositions are considered, on which one can determine the development of the system, to determine the stability of its individual units. It is known that the lexical system is changing faster than other language levels.

In the study of the dynamics of the dialects of Pokuttia, only the first steps have been taken today. The prospect of further scientific research is seen in the study of new thematic groups of vocabulary, other language levels (phonetics, morphology, syntax), the conclusion of a linggo-geographic atlas, the formation of a source base in the form of audio recordings, dialects of dialectal texts.

In our time, when dialectal speech actively reacts to socioeconomic and cultural-historical changes in society, problems associated with changes in language, become of particular relevance and require a thorough analysis.

Keywords: dynamic processes; dialect; dialectal speech; Ukrainian language atlas; Pokuttia range.

Постановка проблеми. Дослідження динамічних процесів у сучасному говірковому мовленні є актуальним і багатоаспектним. Діалектологів цікавлять причини, напрямки, темпи змін у говорах.

На діалекти вагомо впливають культура, наука, техніка, економічний стан, зв'язки населення з іншими етносами тощо. Нові тенденції у мовленні несуть нові назви. Однак змінюючись в залежності від конкретних умов, говори упродовж багатьох століть зберігають також і свої давні риси.

Рухливість і змінність у часі слова дозволяє виявити його динамічні властивості.

Метою статті є аналіз лінгвістичних студій, присвячених динамічним процесам у говірках з акцентом на динаміку лексики в ареалі Покуття.

Вклад основного матеріалу. В українській діалектології здійснено низку досліджень динамічних процесів на матеріалі різних діалектів.

Започаткували вивчення динамічних процесів у говірках П. Ю. Гриценко [12] та К. Д. Глуховцева [10].

П. Ю. Гриценко у статті «Простір і час у лінгвістичній географії» визначає три складники, які надають онтологічний статус динаміці мов-

ного явища: час, простір, структура явища: «Час відбивається не лише на величині ареалу, а й глибині структурних перетворень, одночасно структурна зв'язність безпосередньо відбивається на його динаміці» [12, 107].

Глуховцева К. Д. у ґрунтовному дослідженні «Динаміка українських східнословобожанських говірок» [10] у синхронно-діахронному аспекті розглядає фонологію, фонетику, морфологію, лексику східнословобожанських говірок. Дослідниця найчисельніші зміни зауважила у лексичній системі східнословобожанських говірок. Зосібна, К. Д. Глуховцева повторно обстежила східнословобожанські говірки за «Програмою для збирання матеріалів до діалектологічного Атласу української мови», виявивши динаміку змін фонологічної (фонетичної), морфологічної та лексичної систем цих говірок за 50 років, створила карти, що репрезентують мовні явища 57 говірок Луганщини двох хронологічних зрізів: 50-60 рр. XX ст. та кінця XX – початку XXI ст.

Динамічні процеси в українській діалектній мові на матеріалі лексики комплексно досліджували Тищенко Л. М. [22], Абрамян Ю. В. [1], Волошинова М. О. [6], Борис Л. М. [4], Руснак Н. О. [21], Ігнатенко Д. А. [13].

Тищенко Л. М. на основі дослідження побутової лексики південнословобожанських говірок виявляє, що основну частину номенів складають давні утворення, деякі з них упродовж останнього століття функціонують без змін, інші зазнали різних трансформацій – семантичних та формальних (фонемних, морфемних); окремі номінації поповнили аналізовану тематичну групу лексики за досліджений період, інші – вийшли з ужитку, субституювалися. Дисертантка відзначає, що незважаючи на міжмовну та міждіалектну взаємодію, вплив нівеляційних процесів та зміни в господарському житті діалектоносіїв, склад аналізованих лексико-семантичних груп залишається відносно сталим. Останнє підтверджує зіставлення побутової лексики південнословобожанських говірок на двох хронологічних зрізах (XIX ст. – кінець XX ст.), яке виявило, що 269 із 1065 зафіксованих номінативних одиниць упродовж досліджуваного періоду функціонують без зміни [22].

Східнословобожанські говірки були предметом дослідження Абрамян Ю. В. [1]. Здійснений системний аналіз динаміки словникового складу лексики традиційного сільського виробництва, дозволив дисертантці описати агрономени на сучасному етапі та в аспекті змін, охарактеризувавши основні тенденції розвитку репертуару лексем та закономірності вияву у них динамічних процесів. Авторка визначила екстралінгвальні й інтралінгвальні чинники, які впливають на мовну

еволюцію та детермінують зрушення в агролексиці. Для дослідження залучено матеріали двох часових зрізів: синхронного та діахронного, що дозволило розглянути зміни впродовж ста останніх років.

На предмет визначення статичного та динамічного проведено аналіз традиційної предметної лексики в українських східнословобанських говірках Волошиною М. О. [6]. Дослідниця відстежила просторову поведінку назв на двох часових зрізах. У процесі багатоаспектного лінгвістичного аналізу лексико-семантичної групи назв їжі, посуду та кухонного начиння виявлено такі типи змін у лексичній системі говірок: збільшення кількості репрезентантів семи за рахунок виникнення найменувань нових реалій чи модифікації назв загальноновживаних денотатів, зникнення окремих номенів, архаїзація назв. Проте найчастіше зміни полягають у розширенні чи звуженні семантичної структури загальноновживаних лексем.

Живе мовлення буковинців з погляду динаміки зацікавило дослідниць Борис Л. М. [4] та Руснак Н.О. [21]. Дослідження буковинської кулінарної термінології дозволило Борис Л. М. [4] виявити певні особливості. Вона зауважує, що зменшенню тематичної групи спричиняє пасивізація номінацій, визначена зникненням страв, які вони позначали. Престижність рідної мови сприяє архаїзації запозичених назв. Розширення номінацій відбувається за рахунок дублетних назв різної лінгвальної природи. Запозичення проникли у говірки під впливом міграційних процесів в суспільстві, інформаційним тиском тощо. Руснак Н. О. разом з Борис Л. М. у монографії «Динаміка назв страв та напоїв у буковинських говірках» [21] опрацювали матеріал, почерпнутий з етнографічних та лексикографічних праць, творів буковинських письменників кінця ХІХ - початку ХХ ст. та живого народного мовлення. Дослідниці виявили, що на динамічні процеси в назвах їжі та напоїв впливають різні чинники: глобалізаційні впливи, міграційні процеси в краї, ріст купівельної спроможності буковинців, знайомство з європейською культурою харчування тощо. Серед інтралінгвальних чинників авторки виявляють розширення номінативних рядів, розширення семантичної структури загальноновживаних лексем, уникнення специфічних найменувань, зміна окремих загальноновживаних лексем як наслідок номінативної надлишковості, закріплення за ними значень, не властивих українській літературній мові та буковинським говіркам, пасивізація словникового запасу, поява синонімічних дублетів, запозичення. Руснак Н. О., Борис Л. М. представили одиницю опису динамічною триелементною структурою, що охоплює центр і периферію, запропонувавши індекс динаміки лексичних одиниць на позначення їжі та напоїв.

Новаторською виявилася ґрунтовна праця Ігнатенко Д. А. [13], у якій здійснено дослідження українських говірок півночі Молдови, тобто за межами етномовного континууму. Зазначені говіри проаналізовані в двох аспектах: 1) у лінгвальному аспекті лексику охарактеризовано з погляду типології, варіативності, номінації, творення, етимології зафіксованих лексем, їхнього поширення в інших діалектних угрупованнях і літературній мові; особливої уваги надано інтерферентним явищам, які є наслідками міжмовних і міждіалектних контактів; а також 2) в екстралінгвальному аспекті, де до уваги взято культурні та історичні чинники, що зумовили типові для досліджуваного ареалу мовні явища й особливості, які вплинули на етнічний склад населення. З'ясовано, що в семантичній системі “Житлово-господарський комплекс” і «Хатне начиння» українських говірок півночі Молдови відбуваються модифікації семантичного обсягу лексем, що зумовлюють розширення значення, при якому кількість позначуваних реалій зростає, а зміст значення збіднюється, що свідчить про поступову загрозу збіднення діалектного мовлення. Семантичні трансформації зумовлені найчастіше метонімічним перенесенням назви матеріалу на реалію, назви частини села на територію для будівництва (найменування житлово-господарського комплексу); метафоризацією, що зумовлює перенесення назви на інший денотат за подібністю (найменування опалювальних споруд та їхніх частин, кухонного начиння); архаїзацією лексем у зв'язку із зникненням реалії (лексика, пов'язана із ткацтвом, назви начиння для прання).

Як бачимо, у процесі дослідження динаміки діалектної лексики діалектологи прийшли до певних узагальнень. Можемо виокремити причини змін в лексичній системі:

- позамовні зміни спричинені міграційними процесами, розвитком матеріальної культури, модернізацією життя тощо,
- мовними чинники є архаїзація лексем, міжмовні й міждіалектні контакти та інше.

Серед частих мовних перетворень є:

- зміни семантичного обсягу лексем (семантизація, десемантизація, транссемантизація);
- перенесення значень (метафоризація, метонімізація), внаслідок чого семантичний обсяг слів може зазнавати розширення, звуження або трансформації.

Сьогодні також відомі спроби виявити риси динаміки окремих говірок, говору з погляду фонетики.

У праці Костів О. М. «Динаміка і статика в діалектних лінгвістичних дослідженнях (на матеріалі II тому АУМ)» [15] шляхом порівняльного

аналізу й накладання лінгвістичних ареалів досліджено вияви динаміки і статичності у фонологічній системі говірок південно-західного наріччя української мови.

Мартинова Г. І. [20], спираючись на докладний опис ареальних характеристик явищ, розглядає їх крізь призму структурної організації фонологічної й фонетичної систем середньонаддніпряньського говору. Дослідниця сформулювала деякі загальні характеристики середньо-наддніпряньського ареалу, зокрема як прогресуючого, оскільки засвідчено входження його структурних рис у системи інших діалектів. Ареали внутрішнього членування середньонаддніпряньського говору, що виявлено на підставі лінгвогеографічного вивчення фонетичної й фонологічної систем та свідчень інших рівнів діалектного мовлення, переконають у тому, що головною ареальною характеристикою цього говору є лінгвальна синтопія, яка виявляється у зближенні й групуванні ізоглос.

Зауважимо, що динамічні процеси у говірках також проаналізовані в низці ґрунтовних статей. Так, К. Герман своє дослідження присвятив вивченню лексики буковинських говірок [9]. Стаття Гримашевич Г. І. присвячена вивченню динамічних процесів в тематичній групі лексики одягу середньополіського діалекту [11]. Дослідник Вакульчук С. П. простежує динаміку наддністрянських говірок [5]. Змінність мовних елементів із залученням відомостей трьох часових зрізів, а саме: матеріалу, зібраного О. Б. Курило в 20-х рр. ХХ ст., уміщеного в Атласі української мови й зібраного в 50-х рр. ХХ ст. та сучасним, вивчала О. В. Юсікова [23]. Марєєв Д. у статті «Атлас української мови» як база вивчення динаміки говірки» [19] зауважує, що «для вивчення динаміки говірок важливе значення мають коментарі до лінгвістичних карт» [19, 64-65]. Ястремська Т. О. об'єктом дослідження обрала наддністрянські говірки південно-західного наріччя, виявляючи їхню динаміку у текстах [24].

Розглядаючи стан та прийоми дослідження динаміки мовлення в говірках, зауважено наступне:

1) існування діалектного мовлення в усній формі ускладнює вияв закономірностей змін у говірці, оскільки динамічне увиразнюється просторовими нашаруваннями та індивідуальними характеристиками, некодифікованістю мовлення, складною історією кожної говірки та соціуму, який користується відповідною говіркою, через що зростає увага до позамовних чинників у формуванні й функціонуванні говірки;

2) в описі динаміки мовлення, зокрема й діалектного, вироблено спеціальну методикку: розглядаються фонологічні, морфологічні та лексичні опозиції, за якими можна визначити розвиток системи, виявляти стійкість її окремих ланок;

3) відомо, що лексична система змінюється швидше порівняно з іншими мовними рівнями. Зміни в лексиці зумовлені позамовними і внутрішньомовними причинами. Позамовні причини – зміни в навколишньому світі: суспільно-історичні процеси, нововведення в техніці, побуті, розвиток науки, ідеології, які супроводжуються появою нових слів та зникненням їх відповідників. Внутрішньомовні причини – зміни словникового складу, представлені тенденціями до економії, уніфікації, системності мовних засобів, варіювання номінацій із різною мотивацією, походженням, завданнями експресивно-емоційної та стилістичної виразності;

4) для сучасних досліджень динаміки говірок характерна багатоаспектність. Статику й динаміку елементів діалектного мовлення вивчають як з погляду її вияву в часі, так і в синхронному одночасовому вимірі в мовному просторі;

5) зміни в мовній системі говірки відбивають лінгвістичні карти у вигляді різноманітних ареальних характеристик. Тому закономірно постав напрям інтерпретаційної діалектології, центральним об'єктом якого є зв'язки просторових і часових характеристик. Для з'ясування динаміки / статичності одиниць діалектного мовлення важливими є свідчення великих ареалів, що дозволяє з'ясувати ступінь вияву явища в континуумі;

6) надійним джерелом вивчення процесів динаміки / статичності українських говірок, зокрема мовних явищ, є Атлас української мови, у якому подано велику за обсягом інформацію про стан говірок у 50-60 рр. ХХ ст., тобто умовно 50 р. тому;

7) вагому інформацію дає дослідження діалектного мовлення різних вікових груп (діалектоносіїв старшого, середнього та молодшого покоління).

Багатоаспектність вивчення мовних змін незалежно від обраної методики дослідження, поставлених цілей та обстежуваного ареалу вказує на зростання наукового інтересу до проблеми мовної динаміки.

Незважаючи на підвищений інтерес діалектологів до динамічних процесів у говірках, ареал Покуття у цьому аспекті є мало дослідженим.

Не можна сказати, що покутські говірки не були предметом наукового аналізу, однак більшість із них не торкаються проблеми динаміки покутських мовно-територіальних утворень.

Так, міркування про покутський говір висловлювали Горбач О. «Покутсько-буковинські або покутські говірки», Кисілевський К. «Надпрутський говір», Зілінський І. «Карта українських говорів з поясненнями», «Проба упорядкування українських говорів», Жилко Ф. «Говори української мови», «Нариси з діалектології сучасної української мови», «По-

ходження південно-західних діалектів української мови (у світлі даних лінгвістичної географії)», Клепикова Г. П., Попова Т. В., Усачева В. В. «Групировка юго-западных украинских говоров (по материалам «Карпатского диалектологического атласа)», Верхратський І. «Дещо до говору буковинсько-руського», Кобилянський Б. В. «Гуцульський говір і його відношення до говору Покуття», «Діалект і літературна мова (Східнокарпатський і покутський діалекти, їх походження і відношення до української літературної мови)», Ястремська Т. О. «Діалектний простір Галичини: говірки української мови», «До проблеми членування говорів південно-західного наріччя» [8; 14-15].

Фонетичні особливості покутських говірок досліджував Залеський А. М. у працях «Вокалізм південно-західних говорів української мови», «Деякі явища вокалізму покутських говірок з погляду фонології» [8; 15].

Ономастичні дослідження на матеріалі говірок Покуття знайшли висвітлення у спеціальних працях Бучка Д. «Походження назв населених пунктів Покуття», Білінської Л. П. «Формування мікропонімії Покуття», Вирсти Н. В. «Становлення та розвиток антропонімії Покуття», Габорака М. М. «Семантико-словотвірні типи ойконімів Прикарпаття (XII-XX)», Вебер Н.В. «Мікроойконімія Івано-Франківщини» [8; 15].

У рамках діалектної лексики Покуття здійснено дослідження Грещука В. В. «Найменування головних уборів на Прикарпатті», Вакалюк Я. Ю. «Лексико-семантична характеристика назв одягу в говірках Прикарпаття», Шляхова О. М. «Спостереження над варіантністю побутової лексики говорів Прикарпаття», «Народні назви одягу в говірках Івано-Франківщини» [8; 13].

Назви одягу, взуття, головних уборів, прикрас Покуття комплексно досліджено в дисертації Гавадзин О. Я. [8]. Змінність у часі номінацій зазначеної тематичної групи висвітлено у статті «Динамічні процеси в одяговому назовництві Покуття» [7].

Водночас окремі статті присвячені безпосередньому вивченню динамічних процесів. Бігусяк М. В. у статтях «Динаміка семантичної структури назв будівельних процесів, дій та їх виконавців у говірках передкарпатського ареалу» [2] та «Динамічні процеси в аграрному дискурсі говірок Прикарпаття» [3] розглядає динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі назв будівельних дій та їх виконавців і аграрного виробництва. До аналізу залучені матеріали різночасових зрізів, опубліковані в діалектних словниках та зібрані автором експедиційним методом.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, в дослідженні динаміки говірок Покуття на сьогодні зроблено лише перші

кроки. Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні нових тематичних груп лексики, інших мовних рівнів (фонетики, морфології, синтаксису), укладанні лінгвогеографічного атласу, формуванні джерельної бази у вигляді аудіозаписів, хрестоматії діалектних текстів. Грунтовні дослідження на матеріалі говорів Покуття дадуть змогу виявити динаміку і статику на різних мовних рівнях.

У наш час, коли діалектне мовлення активно реагує на соціально-економічні та культурно-історичні зрушення в суспільстві, проблеми, пов'язані зі змінами у мові, набувають особливої актуальності і вимагають глибокого аналізу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамян Ю. В. (2011). *Динаміка номінацій традиційного сільського виробництва в українських східнослов'янських говірках* (Дис. канд. філол. наук). ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка», Луганськ.
2. Бігусяк М. В. (2015). Динаміка семантичної структури назв будівельних процесів, дій та їх виконавців у говірках передкарпатського ареалу. *Слово*, 2(30), 76-85.
3. Бігусяк М. (2015). Динамічні процеси в аграрному дискурсі говірок Прикарпаття *Волинь – Житомирщина*, 26, 18-28.
4. Борис Л. М. (2015). *Динаміка тематичної групи лексики їжі та напоїв у буковинських говірках*. (Автореферат дис. канд. філол. наук). Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Чернівці.
5. Вакульчук С. П. (2012). До питання дослідження динаміки говірок. *Лінгвістика*, 1 (25), Ч. 1, 50-58.
6. Волошинова М. О. (2014). *Динаміка традиційної предметної лексики в українських східнослов'янських говірках*. (Автореферат дис. канд. філол. наук). ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка», Луганськ.
7. Гавадзин О. Я. (2014). Динамічні процеси в одяговому назовництві Покуття. *Ямгорів*, 24-25, 243-263.
8. Гавадзин О. Я. (2014). *Назви одягу, взуття, головних уборів, прикрас Покуття: структура, семантика, ареалогія*. (Дис. канд. філол. наук). ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», Івано-Франківськ.
9. Герман К. (2008). Розвиток лексики українських говірок Буковини в ХХ столітті *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці, 428 – 429, 9 – 16.
10. Глуховцева К. Д. (2005). *Динаміка українських східнослов'янських говірок*. Луганськ, Альма-матер, 592.
11. Гримашевич Г. І. (2011). Динаміка лексики одягу в говірках Середнього Полісся. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 6, 133-139.
12. Гриценко П. (1994). *Простір і час у лінгвістичній географії. Проблеми сучасної ареалогії*. Київ: Наукова думка.

13. Ігнатенко Д. А. (2016). *Типологія форм і динаміка українських говірок півночі Молдови* (Автореферат дис. канд. філол. наук), Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Одеса.
14. Клименко Н. Ф. (2008). *Динамічні процеси в сучасній українській лексиці*. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.
15. Костів О. М. (2003). *Динаміка і статика в діалектних просторових конструкціях* (на матеріалі II тому АУМ) (Дис. канд. філол. наук). Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, Львів.
16. Коць-Григорчук Л. (2002). *Лінгвістично-етнографічне дослідження українського діалектного простору*. Нью-Йорк. Львів.
17. Лесюк М.П. (2011). Динамічні процеси в говорах Прикарпаття. *Мовознавство*, 4, 22-35.
18. Лисиченко Л. А. (2009). Динамічні процеси в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць*. Харків, 28, 100-105.
19. Марєєв Д. (2013). «Атлас української мови» як база вивчення динаміки говірки. *Волинь-Житомирщина*, 24, 63-67.
20. Мартинова Г. (2013). Асимілятивно-дисимілятивні зміни приголосних у середньонадніпрянських говірках. *Мовознавчий вісник: Зб. наук. пр. / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького*. Черкаси, 16-17, 38-47.
21. Руснак Н.О. (2016). *Динаміка назв страв та напоїв у буковинських говірках*. Чернівці : Рута.
22. Тищенко Л. М. (2002) *Структурна організація й динаміка побутової лексики південнослов'янських говірок* (Автореферат дис. канд. філол. наук), НАН України. Ін-т укр. мови, Київ.
23. Юсікова О. (2005). Динаміка говірки як об'єкт дослідження. *Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти*, 97-101.
24. Ястремська Т. О. (2015) Динаміка діалектних явищ у тексті. *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ, 480-492.

REFERENCES

1. Abramian, Yu. V. (2011). *Dynamika nominatsii tradytsiinoho silskoho vyrobnytstva v ukraïnskykh skhidnoslobozhanskykh hovirkakh [Dynamics of nominations of traditional rural production in Ukrainian eastern slobodian dialects]*. (Master's thesis). DZ «Luhán. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka», Luhansk. [in Ukrainian]
2. Bihusiak, M. V. (2015). *Dynamika semantychnoi struktury nazv budivelynykh protsesiv, dii ta yikh vykonavtsiv u hovirkakh peredkarpatskoho arealu. [Dynamics of the semantic structure of names of building processes, actions and their performers in the dialects of the Carpathian region]* *Slovo - Word*, no. 2(30), 76-85. [in Ukrainian]
3. Bihusiak, M. (2015). *Dynamichni protsesy v ahranomomu dyskursi hovirok Prykarpattia [Dynamic processes in the agrarian discourse of the dialects of the Pre-carpathians]*. *Volyn – Zhytomyrshchyna*, vol. 26, 18-28. [in Ukrainian]
4. Borys, L. M. (2015). *Dynamika tematychnoi hrupy leksyky yizhi ta napoiv u bukovynskykh hovirkakh [The dynamics of the thematic group of vocabulary of the Bukovynian dialects]*. *ISSN 2411-4758*

food and drink in Bukovynian dialects.] (Master's thesis). Chernivetskyi nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, Chernivtsi. [in Ukrainian]

5. Vakulchuk, S. P. (2012). Do pytannia doslidzhennia dynamiky hovirok [To the question of studying the dynamics of dialects.]. *Linhvistyka - Linguistics*, 1 (25), 50-58. [in Ukrainian]

6. Voloshynova, M. O. (2014). *Dynamika tradytsiinoi predmetnoi leksyky v ukrainskykh skhidnoslobozhanskykh hovirkakh* [Dynamics of traditional subject vocabulary in Ukrainian eastern slobodian dialects.]. (Master's thesis). DZ «Luhans. nats. un-t im. T. Shevchenka», Luhansk. [in Ukrainian]

7. Havadzyn, O. Ya. (2014). Dynamichni protsesy v odiahovomu nazovnytstvi Pokuttia [Dynamic processes in the clothing outlet Pokuttya]. *Yamhoriv*, 24-25, 243-263. [in Ukrainian]

8. Havadzyn, O. Ya. (2014). *Nazvy odiahu, vztuttia, holovnykh uboriv, prykras Pokuttia: struktura, semantyka, arealohiia* [Names of clothes, footwear, hats, decorations Pokuttya: structure, semantics, and areas]. (Dys. kand. filol. nauk). DVNZ «Prykarpat. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka», Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]

9. Herman, K. (2008). Rozvytok leksyky ukrainskykh hovirok Bukovyny v XX stolitti [The development of the vocabulary of Ukrainian dialects of Bukovina in the twentieth century]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu - Scientific herald of Chernivtsi University*, Chernivtsi, 428 – 429, 9 – 16. [in Ukrainian]

10. Hlukhovtseva, K. D. (2005). *Dynamika ukrainskykh skhidnoslobozhanskykh hovirok* [The dynamics of Ukrainian eastern slobodian dialects]. Luhansk, Alma-mater, 592. [in Ukrainian]

11. Hrymashevych, H. I. (2011). Dynamika leksyky odiahu v hovirkakh Serednoho Polissia [Dynamics of the vocabulary of clothes in the dialects of Middle Polissya]. *Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu - Philological Studies. Scientific herald of Kryvyi Rih State Pedagogical University*, no. 6, 133-139. [in Ukrainian]

12. Hrytsenko, P. (1994) Prostir i chas u linhvistychnii heohrafi [Space and time in linguistic geography]. *Problemy suchasnoi areolohii - Problems of modern isotope*. Kyiv, Nauk. dumka. [in Ukrainian]

13. Ihnatenko, D. A. (2016) *Typolohiia form i dynamika ukrainskykh hovirok pivnochi Moldovy* [Typology of forms and dynamics of Ukrainian dialects of northern Moldova]. (Master's thesis), Odeskyi nats. un-t im. I. I. Mechnykova, Odesa. [in Ukrainian]

14. Klymenko, N. F. (2008). *Dynamichni protsesy v suchasni ukrainskii leksytsi* [Dynamic processes in modern Ukrainian vocabulary.]. Kyiv: Vydavnychi Dim Dmytra Buraho. [in Ukrainian]

15. Kostiv, O. M. (2003) *Dynamika i statyka v dialektnykh prostorovykh konstruktiiakh (na materialii II tomu AUM)* [Dynamics and statics in dialectal spatial constructions (on the material of the II so AUM)]. (Dys. kand. filol. nauk). Lvivskyi natsionalnyi un-t im. Ivana Franka, Lviv. [in Ukrainian]

16. Kots-Hryhorchuk, L. (2002). *Linhvistychno-etnografczne doslidzhenia ukrainskoho diialektnoho prostoru* [Linguistic and ethnographic study of the Ukrainian dialectal space.]. Niu-York; Lviv. [in Ukrainian]

17. Lesiuk, M.P. (2011). Dynamichni protsesy v hovorakh Prykarpattia [Dynamic processes in the dialects of Prykarpattia]. *Movoznavstvo - Linguistics*, no. 4, 22-35. [in Ukrainian]

18. Lysychenko, L. A. (2009). Dynamichni protsesy v ukrainskii movi kintsia XX – pochatku XXI stolittia [Dynamic processes in the Ukrainian language of the late XX - early XXI century]. *Linhvistychni doslidzhennia : zb. nauk. prats - Linguistic research: Sb. sciences works*. Kharkiv, no. 28, 100-105. [in Ukrainian]

19. Marieiev, D. (2013). «Atlas ukrainskoi movy» yak baza vyvchennia dynamiky hovirky [Atlas of the Ukrainian Language “as the basis for studying the dynamics of the dialect]. *Volyn-Zhytomyrshchyna - Volyn-Zhytomyr oblast*, vol. 24, 63-67. [in Ukrainian]

20. Martynova, H. (2013). Asymiliatyvno-dysymiliatyvni zminy pryholosnykh u serednonaddnyprianskykh hovirkakh [Assimilative-dissimilatory changes of consonants in the MiddleDniprian dialects]. *Movoznavchyi visnyk: Zb. nauk. pr. / MON Ukrainy. Cherkaskyi nats. un-t im. B. Khmelnytskoho - Linguistics Journal: Coll. sciences etc. / Ministry of Education and Science of Ukraine. Cherkasy National Un-them. B. Khmelnytsky*. Cherkasy, vol. 16-17, 38-47. [in Ukrainian]

21. Rusnak, N.O. (2016). *Dynamika nazv strav ta napoiv u bukovynskykh hovirkakh* [The dynamics of the names of dishes and drinks in the Bukovinian dialects.]. Chernivtsi : Ruta. [in Ukrainian]

22. Tyshchenko, L. M. (2002) *Strukturna orhanizatsiia y dynamika pobutovoi leksyky pivdenoslobozhanskykh hovirok* [Structural organization and dynamics of the household vocabulary of the South-Slavic dialects]. (Master's thesis), NAN Ukrainy. In-t ukr. movy, Kyiv. [in Ukrainian]

23. Yusikova, O. (2005). Dynamika hovirky yak ob'iekt doslidzhennia. [Dynamics of conversation as an object of research]. *Dialektna leksyka: leksykologichnyi, leksykohrafichnyi ta linhvoehorafichnyi aspekty – Dialect vocabulary: lexicological, lexicographic and linguistic and geographic aspects*, 97-101. [in Ukrainian]

24. Yastremska, T. O. (2015) *Dynamika dialektnykh yavyshech u teksti* [Dynamics of dialect phenomena in the text. Dialects in synchronicity and diachrony: text as a source of linguistic studies]. *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii – Dialects in synchronicity and diachrony: text as a source of linguistic studies*. Kyiv, 480-492. [in Ukrainian]